

1. Úvod

Tato studie navazuje na původní připomínkovanou studii o sdružování vlastníků lesa, jež byla zpracována Ústavem lesnické a dřevařské ekonomiky a politiky Lesnické a dřevařské fakulty MZLU v Brně a Ministerstvu zemědělství předána na konci roku 2002. Na základě širokých ohlasů na tuto studii provedli autoři některé změny vzorových stanov občanských sdružení a některých zásad, na kterých jsou tyto stanovy postaveny. V rámci možností se snažili do stanov začlenit jednotlivé nejvýznamnější připomínky.

Byly rovněž navrženy a rozvedeny další varianty sdružování vlastníků lesa, a to:

- občanská sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb., ve kterých by nebyly zastoupeny přímo obce, ale členem by byly svazky obcí jako zvláštní právnické osoby, popř. právnické osoby dle obchodního zákoníku, založené kraji,
- zájmová sdružení právnických osob, ve kterých by obce, popř. kraje a právnické osoby fungovaly přímo a fyzické osoby by do něj stupovaly prostřednictvím občanských sdružení,
- družstvo.

Autoři studie uskutečnili před zpracováním této části projektu několik návštěv různých sdružení (celkem 11 sdružení navštíveno a 1 dotázáno faxem), nacházejících se v různých částech naší republiky a fungujících ve formě sdružení bez právní subjektivity, občanského sdružení, družstva a společnosti s ručením omezeným.

Z těchto cest je možno shrnout a vyvodit následující závěry:

- ◆ Hlavním smyslem existence sdružení je zajištění odborné správy, poradenské a zprostředkovatelské činnosti pro členy a společné uplatňování dotací na sdružování vlastníků lesa. Sdružení většinou nejsou určena k výdělečné činnosti a k tvorbě zisku.
- ◆ Sdružení většinou nefungují na principu vkládání členských lesů ani jiného majetku členů do majetku sdružení.
- ◆ Vyjma družstev a společností s ručením omezeným funguje většina sdružení na principu nulových nebo jen symbolických členských poplatků (zejména vstupních). Prakticky se nevyskytují průběžné platby za členství odvozené z výměry sdruženého lesa nebo z objemu vytěženého dříví. Dle vyjádření představitelů sdružení by zavedení těchto poplatků znamenalo nezájem o členství ve sdružení a odliv stávajících členů, kteří by mohli využít služeb odborného lesního hospodáře přiděleného zdarma státem.
- ◆ Drobní vlastníci lesa se často stávají členy sdružení jen proto, že odbornost a serióznost správy lesa garantuje člen, který má v dané regionu neformální autoritu – především obec.
- ◆ Náklady z lesního majetku a výnosy z něj jdou na vrub či ve prospěch vlastníka lesa. Sdružení v případě zájmu zajistí vlastníkovvi provedení prací, a to buď vlastními silami nebo prostřednictvím dodavatelských subjektů. V některých případech se objevují platby vlastníků za zprostředkování prodeje dříví z jejich členského lesa.
- ◆ K problematice plátců DPH ve sdruženích přistupují jednotlivé finanční úřady rozdílně, v drtivé většině případů však nevyžadují registraci všech sdružených vlastníků, pokud by jeden z nich byl plátcem DPH; pokud by tuto věc finanční úřady vyžadovaly, znamenalo by to konec fungování naprosté většiny současných sdružení.

- ◆ Nejlepší a nejúčinnější formou jak podpořit sdružování vlastníků lesa je výrazná diferenciací výše dotací pro sdružené a nesdružené členy, tak, aby si nesdružení členové dostatečně uvědomili výhody (zvláště finanční) vstupu do sdružení. Zazněly i hlasy po uvalení nucené odborné správy na některé vlastníky lesa. Je však otázkou zda jsou naznačená řešení politicky průchodná.
- ◆ Prakticky všechna dotázaná sdružení vyjádřila spokojenost právě s tou právní formou, ve které v současné době fungují a nepociťovala nutnost změn (vyjma nutnosti změnit právní formu z důvodu dosažitelnosti dotací nebo z důvodu možné účasti obcí).
- ◆ Potvrdilo se, že v některých oblastech zůstává zachována nedůvěra vůči družstvům. Ve formě družstva v současné době fungují především družstva obcí, která obnovila svoji činnost v době restitucí a kde obce vlastní ideální, nikoli reálné podíly na svých lesních majetcích.
- ◆ Některá sdružení vyjádřila ochotu aplikovat na sobě pokusně výsledky této studie.